

?A La Vila d'Argençola, Wagner s'hi sentiria com a casa

A Castellnou de Bages, entre Súria i Balsareny, a començaments del segle passat l'empresari barceloní Manuel Saladrigas va fer realitat el seu somni: convertir l'antic mas de La Vila en un santuari wagnerià.

La Vila d'Argençola. | Arxiu familiar

A finals del segle XIX, Manuel Saladrigas era un empresari del Poblenou de Barcelona que, a més de comerciar amb Filipines, on exportava queviures i remeses de paper de fumar, es dedicava al lloguer de naus industrials, en una de les quals s'establí el fabricant Josep Quinquer. Però la fàbrica de blanqueig i tèxtil del surienc va anar de mal borràs i, en compensació als deutes contrets, Quinquer va cedir en pagament a Saladrigas la finca d'Argençola, fortament damnificada per la fil·loxera.

Barcelona va ser la ciutat més wagneriana d'Europa, fora d'Alemanya.

S'escau que el nou propietari era un apassionat de l'òpera i molt especialment del compositor alemany, per a qui sentia una profunda devoció. Aquest fou el motiu pel qual, des de l'adquisició del mas el 1904, Saladrigas va voler reformar la casa i el seu entorn d'acord amb l'escenografia de les òperes de Wagner. El que havia estat una casa pairal adoptà un aire de castell medieval gràcies als merlets que coronen la façana, el conjunt de finestres geminades i trigeminades, el portal flanquejat per dues columnes amb capitell corinti i arcs de mig punt, i l'alta torre, amb vitralls al·lusius a herois de la mitologia germànica. En la decoració interior també s'utilitzaren vitralls en portes i finestres, amb escenes, personatges i paisatges de regust wagnerià. Tampoc no podia

faltar-hi un llac -de fet, una presa, aprofitant el pas de la riera del Tordell- amb cignes, que Saladrigas es va fer portar des del llac suís de Léman. Fins i tot la barca amb què hi passejava va anomenar-la Isolda, la dissortada heroïna d'una de les òperes més cèlebres i romàntiques del músic alemany.

Cent anys després

Coincidint amb la commemoració del primer centenari de la nova Vila, i prenent com a referència l'any que figura a l'arc d'entrada a la casa (1922), un dels besnets de Manuel Saladrigas, l'advocat i genealogista Raimon Jordi Ferran, fa uns mesos ha publicat *La Vila d'Argençola, el somni wagnerià del besavi*, dins la col·lecció Inèdits, una iniciativa editorial impulsada per l'Ajuntament de Castellnou de Bages amb l'objectiu de recuperar la memòria històrica del municipi. En aquest treball l'autor no es limita a narrar l'execució del projecte del besavi, sinó que explica la història d'aquest paratge al llarg del temps, des dels seus orígens, en època medieval, fins a l'actualitat, en què La Vila funciona com un espai polivalent (allotjament rural, celebracions i convencions, plató audiovisual), regentat per Rosa Escarpenter Ferran, besneta també de Saladrigas i cosina de Raimon Jordi i de l'empresari manresà Xavier Perramon Ferran.

Els cosins Xavier Perramon Ferran i Ramon Jordi Ferran a la redacció del Pou

El president Macià va visitar La Vila el juny de 1932,

després d'inaugurar unes escoles a Súria sufragades per les Mines de Potassa i altres benefactors.

Arran d'aquest estudi, que també fa un repàs dels esdeveniments històrics que van condicionar l'evolució de la finca (la guerra de Successió, la guerra del Francès, les guerres carlines, la fil·loxera, la Guerra Civil...), conversem amb l'autor i el seu cosí, Xavier Perramon, sobre la forta personalitat del besavi, del qual reconeixen haver heretat l'esperit emprenedor. Cap d'ells va arribar-lo a conèixer, perquè va morir el 1949, però en tenen el testimoniatge de la filla, les netes i la seva segona dona, Marcel·la Bitrià. La primera havia mort després de néixer Teresa Saladrigas, la filla. Jordi i Perramon evocuen la Marcel·la amb molt d'afecte i assenyalen que, malgrat la diferència d'edat i de classe, cosa que va significar un enrenou per l'època (casats el 1932, ella era quaranta anys més jove i formava part del servei), van complementar-se d'allò més: «Així com el besavi era sec i més aviat esquerp, la Marcel·la era sociable, amb personalitat i bon caràcter, i molt llesta, tot i no tenir estudis». Nascuda a Castellonroi, Marcel·la va morir a Manresa, el 2005.

L'assaig de Raimon Jordi és el resultat de vint anys d'estudi i recerca: «La gran sort és que existeix molta documentació, perquè el besavi s'ho anotava tot. No hi havia res que li passés per alt. Tant pel que feia a la feina, com a rendista del lloguer de les naus del Poblenou, com pel que feia a les reformes de La Vila, prenia nota de tot: què devia i què li devien, com havien de ser els maons per reformar la casa i quins vitralls adquiria durant els seus viatges per Europa». Entre aquesta abundosa documentació hi ha molta correspondència, tant comercial com de caràcter personal, amb tota mena de detalls, «perquè el besavi era una persona molt meticulosa i reglamentista, cosa que li va comportar algunes enemistats amb alguns propietaris veïns que no ho eren tant». El que de moment no es coneixen són els plànols i l'arquitecte responsable de la transformació arquitectònica de La Vila, que algú atribueix a l'arquitecte manresà Ignasi Oms.

Tot i tenir casa a Barcelona i a Blanes, Saladrigas passarà cada vegada més temps a La Vila d'Argençola, des d'on administrarà els seus negocis a distància, «talment com qui fa teletreball». Raimon Jordi remarca que el seu besavi «va ser, sense proposar-s'ho, un precursor de les torres d'estueig, tan típiques dels industrials dels anys vint i trenta, amb la singularitat que ell s'hi va instal·lar i va emprendre iniciatives molt útils per aconseguir l'autosuficiència de la finca». Aprofitant el pas de la riera del Tordell, Saladrigas va fer construir un petit pantà i un salt d'aigua per fabricar electricitat, en un moment en què encara l'electricitat no havia arribat a Súria. També va investigar l'obtenció de la sal. Xavier Perramon explica que «durant molts anys, per a la gent de Súria i Balsareny, el pantà i els jardins de l'entorn van ser una mena de parc de l'Agulla». És a dir, un espai recreatiu per passejar-hi i berenar vora el llac.

Un món de records

D'alguna manera, per a Raimon Jordi i Xavier Perramon, La Vila era la casa pairal de l'àvia materna, Teresa Saladrigas, i punt de trobada de les filles i els nets. De fet, les mares del Raimon i el Xavier s'hi van casar el mateix dia, el juny de 1952, coincidint amb les noces de plata dels pares, Teresa Saladrigas i Alfred Ferran. Raimon Jordi recorda els llargs viatges des de Barcelona a La Vila passant per la carretera vella de Can Maçana, el fred que calia combatre amb la llar de foc i les estufes de gas, la costellada familiar de Setmana Santa, els rams d'espígol collits amb l'àvia, la pesca nocturna de crancs i les misses de diumenge: un món de records que per al besavi Saladrigas va significar l'acompliment d'un somni.

La documentalista italiana Valentina Marangi està

treballant en una pel·lícula sobre la figura de Manuel Saladrigas, que serà presentada en el proper festival Docs Barcelona.

La Vila d'Argençola. Foto: Raimon Trujillo Coris